

Teodor Križka

Potupa

Hádam nič väčšmi nebolí
ako tresk zvona o dlážku,
ako pád kríža z kupoly,
cink v Judášovom peniažku,

keď ešte zradu nechápe.
Žeravým hrotom rovno z plameňa
dejiny chodia po mape
na Božej hrudi. Čo to znamená?!

Zrada je krásna. Zradám konca niet.
Tragédia, čo nemá zápletky,
len divý rytmus kastaniet,
krv, ktorú hnetú opätky.

Kedy už ten Boh dokoná?
Od koho pýtať zamak útechy!
Mária, Matka, berie do lona
Telo obetované za hriechy.

Pôstna

Osamel som, smutno je a chladno.
Odišla epocha kardinála Korca.
Padáme, no ešte nepadli sme na dno,
veď dno nemá konca... Duša moja,
skloň sa!

Na kolená padni, duša moja, vzchop
sa!

Popros Pána Boha, daruje ti ústa.
Daruje ti sily do strmého kopca,
iba strmé cesty na nebesách ústia.

Neobzri sa, duša, či zas nie si smiešna.
Pánu Bohu predsa rúhali sa všetci,
Judáš s nimi najviac. Ako kríž svoj nes
ma,
a nie ako strieborniaky v mešci.

Nedeľa

Rozkvitnutý a rozsvietený sad
s ošialom vtákov, drhnúcich si hrdlá,
vo veľkonočnú nedeľu mám rád,
keď z kostolov sa navracajú ľudia.

Tváre sú svetlé ako celá zem,
tryskajú iba náhlu radosť kvetov,
akoby drahí mŕtvi vyšli z tiem
a oživení nazvali zem svätou.

A vtáky kričia, že je prázdny hrob,
aj tyčinky a kvetné okolíky.
A sad je plný zmŕtvychvstalých stôp.
Báseň je opäť šatka Veroniky.

Som iba nehostinná púšť
vyprázdnených a naničhodných mód.
No zázrak! Tráva ako prst
povstáva, kde sa dotkol krv a pot.

Kde dotýka sa duch,
aj keď len kopa brudu som,
hnoj plný červov, plný múch
stane sa plodným humusom.

Zátišie

Vidieť ťa pokojnú a usmievavú
s ošatkou v rukách, veselú a mladú,
ako si kráčaš lúkou po prhlavu
vo svetle lustrov višňového sadu,

pristal by som až do smrti len skúšať,
ako by si mi kŕmievala z ruky
chamtivé, lačné, dlhé šije húsat,
tie šije básní, úzke biele krky.

Zhasnuté je však v sieňach sadov,
kým nové lustre opäť zdvihnú stĺpy.
Žiarivou rukou, stále takou mladou,
kŕmi mi smútok srdce, nech len trpí.

Nič nehýbe sa, celý deň a noc
len voda namáha sa, valí sa a prúdi,
do každej škárky cestou strká nos.
Takto Duch Svätý skúma si nás v
hrudi.

Voda sa rúti, tečie, plynie pomaly
a náklad skladá zo širokých ramien
až v nížinách, kresajúc skaly o skaly,
kde s láskou potom hladí každý
kameň.

Aj mňa tak kreše Boh, až hladký,
okrúhly
vypustím všetku márnosť ako z tuby
zo žíl
a ako husle vloží si ma do truhly,
aby som s hudbou v Božom sluchu ožil.

*Boh si ma bude spievať podľa nôt
vytetovaných v duši na pergamen.
Zatiaľ však roním iba krv a pot,
hranatý, neforemný, sivý ako kameň.*

Priezračná a modrá

*Si studňa a si rieka, priezračná a
modrá,
s nákladom zrkadlenia ústiš do zreníc,
môj Dunaj, moja Visla, moja Odra
s amforou pravdy, krásy, dobra.
Štedro ma odmeníš*

*za tichú trpezlivosť rybárovho snenia.
Odnepamäti čakám mĺkvo na brehu.
Len s tebou trvám, oblaky sa menia,
oblaky môjho údivu a prekvapenia,
fragmenty piesne, báseň v zábehu.*

*Obrovský mlynský kameň krúti sa a
drví
kostičky môjho smútku, melie ma
vesmírny žarnov tvojej modrej krvi,
nádherná panna, ktorej nie som prvý,
šľachtická zvedená*

*k orgiám vtáčích staccat v šachorine
luhov.*

*Len múčny prach sa sypem do lásky.
Ty si ten kvások, tebou samodruhou
som nádej, ktorá vystúpila z kruhov
na koláč odpovede v hĺbkach otázky.*

*Z nárekov púštnej zeme ústia tvoje
vody
do môjho srdca, k piesku pobrežia.
To po ňom bolesť bosá po sny chodí,
nech po jej stopách, strmých ako
schody,
moje dni pobežia.*

Láska

*Kto čaká, ten sa dočká.
Z dlhého hrobu zimy
vykukli najskôr očka
a neskôr slimák s nimi.*

*Ako list zo dna puku
nakoniec podáva mi
voňavú hlasnú ruku
spev jarných origami.*

*Tak dajako mi rukou
podáva večnosť zvesti
budúcich mojich vnukov,
na dlani srdce niešť ti.*

*Ani sa nehne z miesta,
nesprávne pochopená
krásou ma dotiaľ trestá,
až k spáse dokope ma.*

Dievčenské ruky

*Dievčenské prsty, nevinné a nežné,
zapletajú si ružu do vlasov,
akoby úsvit hádzal na pobrežné
útesy celé hrste topásov.*

*Uzlíček srdca jemne zamotá mi
každý ich pohyb, plný lákadiel,
akoby úsvit hádzal drahokamy,
kam som sa na ich pohyb zahľadel.*

*Dievčenské ruky, navštívte ma
chvíľku,
hoci len ako odraz zrkadla,
zadržte zázrak prstov na zátylku,
čo u všednosti krása ukradla.*

*Pane môj, tiež tak milo krásny,
večný sen časných spomienok,
nájdi ma medzi vlasmi
na zátylku, len z ruže lupienok.*

Z ticha

*Počúvať tikot minút,
kvapkanie vody v kúpeľni.
Padnúť, no nezhynúť,
aspoň nie priveľmi.*

*Nebo, to modré mlieko,
veselé rokoko.
Padnúť, no iba mäkko,
najlepšie naoko.*

*Ešteže sú tie pády,
plynúť nás prinútiť.
Vzopätia, vášne, zrady,
len kvapky plynutia.*

* * *

*Príde, vyje z chleba striedku,
otočí sa na podpätku,*

a to ešte budeš rád,
že ťa neopľuje, brat.

Chválili ťa, milovali,
ale to sa dávno máli,
s твоjím chlebom naivným
utiekli ti za iným.

Mojím chlebom iných krmia,
pre istotu preklávajú ma,
ešte šťastie, že ich hnoj
veru dávno nie je môj.

Z Dekalógu

Aj ja už poznám slabosť nôh a ramien,
každý deň opustí ma kúsok síl,
zato som ešte nezodvihol kameň
a do nikoho naspäť nehodil.

A nemám iných bohov ani bohýň,
len Jedného, čo si ma vysníval.
A neprekrúcam slová, na smiech
mnohým,
nemoderný, len básnik marginál.

Plač zbytočne vás, drahí moji, mýli,
to iba srdce v slzách žehná zem,
aj keď už ozaj na viac nemám sily,
aj keď už ozaj viacej nevládzem.

Aj v slzách sa dá prežiť ako v raji,
do kolien zrazený ísť na spoveď.
Šťastie žiť v raji hoci na okraji,
s radosťou slávu pekiel oželiť.

Anticirkev

Ježišu, naprav sa, zlo konáš,
moderní svätí hovoria
a s nimi besi, vojdí do nás,
vrhni sa s nami do mora.

Prostitútky a zloději ho učia v krčme
pri víne, spas nás, nemaj strach
a rozďaj si to ručne-stručne
s tým Bohom Otcom v nebesiach.

Bude nám všetkým spolu dobre,
kraľuj nám, rabbi, v čase bezprávia -
Barabáš pri vedľajšom stole žobre -
veď rovnako nás oboch popravia.

Kto odolal by sladkým zvodom...
A na noc v dome núkajú mu pláč

tie deti Gomôr, deti Sodôm,
o hriechu nehovor už viac.

A Ježiš iba sklopí zrak a luza
ďalej sa rúha do tých tiem,
a po tvári mu sklzáne slza.
Ach, Jeruzalem, judská zem!

Ukulele

Ráno, to ukulele,
a srdce napoly,
darmo však puknuté je,
jas v srdci nebolí.

Celý som od prhl'avy,
od rozlomených chmár,
a jas mi zakrvaví
úsmevom celú tvár.

Úsmevom čoraz väčším
chválím aj preklínam
a z duše blahorečím
tým svätým puklinám.

Vysoko v korune, až pod oblakmi,
niekedy unavený máličko,
Boh drží hniezdo, nevdojak mi
odkryje v hniezde vajíčko.

A odkryje mi potom vtáča,
a vtáča z hniezda uletí,
a do duše mi pieseň vtlačá,
nezemskú hudbu obety.

A z toho spevu teraz žijem,
v tom symfonickom kúpeli.
A to je všetko, celý príjem,
dedičstvo po tých, čo už zomreli.

Pre koho žijem? Komu spievam
z tej každodennej náhody?
Odpustte, nie vám, nie vám, nie vám,
tomu, čo sa len narodí.

Lotos

Keď tejto noci mesiac rozleje
po zamrznutom snehu vedrá zlata,
nenadáva, veď pridá z nádeje
do všetkých kútov, kde tma ráta
lúpežné tiene. Ešte si len čupol
na lešení, už strechy blkocú,

najviac však ženské boky kupol,
nerozvinuté puky lotosu.

Aj ja som im len opäť sadol na lep,
tým bokom pukov, krehkým kupolám,
keď vo mne mesiac roztvoril prúd
farieb,
ten lotos duše celý dokorán.

Deň ako iné

Deň ako iné, hrbatý a sivý,
len zdanlivo však nevlúdny.
To si len do kobylej hrivy
Boh ukrýva tvár pred ľudmi.

Cudzí už, znova nespoznaný
tvár do olív si ponára,
krvavé slzy Getsemani
do čaše v strede oltára.

Deň vypije tú čašu do dna,
dno naplní sa novým dňom.
Hladina vyčíri sa, vhodná
pre obraz neba hore dnom.

Píšťalka

Studené sú ešte sady zrána,
mráz sa hrbí meter nad zemou.
Ale jabloň, čerstvo ostrihaná,
vpúšťa slnko do ich háremov.

Slnko stúpa po zľahnutej tráve,
narovná sa v krížoch, naježí.
Mráz neprišiel, odbíjajú práve
nástup jari v diaľke na veži.

Vtáctvo sa zas vôkol vody zhŕklo.
Tak dajako vchádza predtucha
na dno do mňa, kde tak nežne, mĺkvo
ako slnko báseň vybúcha.

Vyklopká ju na vrbové prútie,
až z nej ďalšiu pieseň vytlačie,
nič to, že len takú ako v kúte
opustené ľudské náručie.

Vrabce a svrčky

Švitoria si vrabce v kope raždia,
dobrodružstvá driemali v ich snoch.
Ale možno len tak hlasno vraždia
úzkosť, čo by zrážala ich z nôh.

Ja som tiež len skorý ranný vrabec,
iba svrček, tulák odnikiaľ,
prišiel som a ukryl som sa za pec,
za pecou si len tak cvrlikal.

Vrabce nahlas, ja len potichučky
opakujem, čo si v chotári
vrzúkajú malí bratia svrčky,
ani to sa mi však nedarí.

Nápad

Kam za ním ísť? A teda len tak svietim
do temna svojich dúm.
Veď on tam bol už predtým,
než dosvietil tam um.

Zakaždým, kde sa potom stráca,
na zemi nechá kamienok.
Náhodný chodec povie: krása
je jedna z podmienok,

aby sa duša našla
ako dážď brehy riek,
len ako záchvat kašľa
nachádza v núdzi liek.

Dovtedy musí tápať,
ohmatať stoličku a stôl,
i že mal dobrý nápad
namáhať sa, a teda bol.

Jazdec

Hoci nejdem, iba sedím v okne,
naivné a očarené dieťa,
na koni, čo zakaždým sa potkne,
cválam, cválam na samý kraj sveta.

Môj kôň, to sú verše, no a rýmy,
starý koník menom jamb či trochej.
Štvoro nôh, no povyšiva nimi
duša blízku zemi takej plochej.

Pristane jej vyšívaná vesta,
plná kvetov. Koníček môj, skloň sa.
Cválam svetom, nepohnúc sa z miesta,
a ten svet, no - vôbec nemá konca.

Krížikmi zem povyšiva blato,
spod kopýt ho frka neha básní.
Na smiech sme len, ale nič to zato,
nech sa smejú, nech sú chvíľu šťastní.

Báseň ako rana vo mne mokvá,
ale nič to, tak to je to presné.

*Básne, požehnané moje okná,
navždy blahoslavené ste, piesne.*

Chlieb a kosti

*Ktosi dýcha stromom na korienky,
pokým každý púčik neožije.
Tak dajako dýcha na myšlienky,
keď ma trápi bieda fantázie.*

*Ktosi fúka do studených pahrieb,
rozdúchava iskru, čo v nich drieme.
Ktosi vo mne zarába si na chlieb
z kvásku neba, z múky tejto zeme.*

*Ktosi už dnes večnosťou ma hostí,
darmo srdce rovno k smrti klusá.
Ktosi volá k prachu mojich kostí,
ktosi nežný ako zjari húsa.*

Zábudlivý

*More, ktoré v mušliach šumí,
zalieva ma, do uší mi šuše
obrazy, čo srdce trhajú mi,
na brehu však necháva tie mušle.*

*Všetko je to také zvláštne,
nechodím ich na pláž zbierať,
ony chodia do mňa šepkať básne,
ja ich zapisujem, rád či nerád.*

*Obrazmi som tetovaný zvnútra,
skutočný som, kde si šepkám s hĺbkou,
a tá tvár, čo usmieva sa smutná,
to je moja berla, plná vrúbkov.*

*Tetuje ma, tesá vo mne sochu
ten, čo si ma vyrezáva zvonku,
na ženu však podobá sa trochu -
zavše vo mne zabudne si sponku.*

Načo mám nos

*Načo mám nos? No, na banálne veci,
aby som dýchal. Ale čo mám dýchať?
Vzduch a či duch, čo kreše ma a kriesi?
Chcem oboje, a dávať vám aj príklad.*

*Modlím sa k Duchu, nech len do mňa
dúcha,
nech z plných pľúc z úst do úst dýcha
do mňa.*

*Nech do milosti, do božieho rúcha
odieva dušu, do smädu a ohňa.*

*Ja nie som nič, len prach, len zopár
hrstí
popola, iba pierko z husi v letku.
No moju márnosť môj Pán neopustí,
nestratí veru zo mňa ani smietku.*

Načo mám ústa

*Načo mám v tvári zárez, načo ústa
v tvári mi čiasi ruka uhnetla?*

*Aby som slová vycucané z prsta
zakaždým len tak púšťal do vetra?*

*Pol storočia už tvrdohlavo šepkám
do uší mušliam, rieke, vetru, hmlám,
havranom, krížom, cintorínskym
lebkám
neznámych blížnych, a čo? Neviem
sám.*

*Možno to veci vkladajú mne do úst
všetky tie (h)lásky, čo ma opustia,
tie drahé slová milujem, no odpuť,
len vycucané vraciam do prsta.*

Načo mám srdce

*Načo mám srdce? Aby pre vás tĺklo,
priatelia moji, takí neznámi.
Nepoznám vás, no zhováram sa mĺkvo
s každým, i s hniezdami, i s hviezdami.*

*Ak mi chceš dávať, potom lásku zasej,
za lásku iba lásku pre zmenu.
Nežiadam nič, nakoniec, čo viacej
zaželať srdcu, stále živému?*

*Mne stačí ranné zobúdzanie drozda,
čo trhá noc, nech smútok nebolí,
a len to choré srdce, čo sa rozdá
a pokojne raz pukne napoly.*

Načo mám ruky?

*Načo mám ruky? Aby zdvihli zbraň
na čiusi hrud', tak nevinú a krotkú,
ako je nevinná a krotká stráň,
keď vanutie si sníma z dlaní fotku?*

*Načo mám ruky? Aby niesli kríž
za národ, bez ktorého niet ma?
Šesť anjelov ťa stráži, keď ty spíš,
vlasť triumfujúca, a ponížená, biedna.*

*Načo mám teda ruky? Zdvihnem ich
a potom iba späť ich zložím k
stehnám?
Pokojný, so slzami blažených
svetu, čo zlorečí mi, žehnám.*

Načo mám nohy

*Načo mám nohy? Iba tak si kráčať
po zemi, keď už nesmiem na nebesá,
kam bežne chodia rôzne piesne vtáčať,
tých vtáčať, čo ma krikom obkolesia.*

*A veď tie nebesá sú pre vtáky tou
zemou,
po ktorej nekráčajú, ale letia
a na zem sejú kríže svojich tieňov,
a o čomsi tak kričia do omdletia.*

*A piesne vtákov pridajú mi k nohám
tú chýbajúcu priepasť modrých výšok,
nech verím, verím, nie však ako
pohan,
a Boh už za mňa dopĺňa ten zvyšok.*

Nezúfajte si

*Keď od vás všetko šťastie bočí,
nezúfajte si, v tvári máte dar,
pár vidomých a tešiacich sa očí,
a za oknami vybuchuje jar.*

*Nezúfajte si, máte dvojce uší
a vesmír spieva, zalieva vám sluch
symfóniou, raz nežnejší, raz prudší,
i spevom žiab, a škovránkov, a vlh.*

*A máte čuch a cítite tie vône,
čo na vás pršia slávou jarných nív,
a cítite ten pach, tie pracujúce kone,
tú vášeň v hrivách, drinu, pot a div.*

*Nádhere sú tu vrchovaté stohy,
nezúfajte si, je jej viac než dosť
pre vaše srdce, pre túlavé nohy,
len počúvajte, o čom kričí drozd.*

*A máte ruky, čo sa dotknú krásy
a stvorí obraz, keď Boh zavesí
na nebo zázrak, že sú dobré časy,
nuž nikdy, nikdy nezúfajte si.*

Pre koho

*Čítate. Ale čo to vlastne čítate?
Len košeľu a kravatu, a kabát,
nie telo, tobôž dušu v kabáte,
tú dušu, kam to telo chodí spávať.*

*Mňa kabát iba nežne zavinie,
ale ja nie som odev z drahej látky.
Ja som tie veľké oči matkine,
čo do budúcnosti pozerajú spiatky.*

*Ja som to, čo raz prečíta
budúci ktosi, šľachetný a lepší.
Ten niekto, koho nerozdupú kopytá
studenej pýchy, nelásky a skepsy.*

+ + +

*Napoly trhá srdce, hrud'
roztvára ako kôru nebožiecom
a nachádza tie pravé sloje rúd,
a bez nej som len natoľko, že nie som.*

*A je to mať, čo vôbec nechce mať,
ani mať nedáva mi, ale dáva
skutočnú voľnosť, najbohatší hlad
a potupu, čo volávajú sláva.*

*Niet pevnejších pút, istejších niet
striech
pre anjelov, čo v našich srdciach sídlia
nad slabosťou a silou kráčať, nech
rodí sa láska, čo v nás prestrie krídla.*

Inšpirácia

*Príde deň, nie od žiaľu sa opijem -
od tej krásy, ktorá tryská vôkol.
Napíšem si z púpav žlté rekviem,
keď som na smrť v takom daždi
zmokol.*

*Premoknutý ako v stráni koníky
uviažem si na konári slučku,
na tej vetve chvejúcej sa osiky,
medzi vtákmi, v spievajúcom hlúčku.*

*Biely anjel čelo bozká mi -
od tej jeho lásky závislý som.
V slučke z púpav kopnem nohami
a vyplazím jazyk závistlivcom.*

*Na tom strome s hlavou zvesenou
do Božieho lona, čo mi večnosť tají,*

*budem visieť meter nad zemou,
s dušou dávno v nepozemskom Raji.*

Veniec a gilotína

*Každúčkým pohybom si vyberám,
či pôjdem od dvier a či ku dverám,
či otočím sa upravo a či vľavo,
s ťažkosťami, či bez ťažkostí, hravo.*

*Je iba na mne, či si vezmem meč,
alebo či si zvolím priamu reč,
a či tou priamou, ale milou rečou
stanem sa láskou, menšou a či väčšou.*

*Či po praslici a či po meči,
len v láske byť a byť v nej najväčší,
ako sa dá, či v slove a či v note,
pod božím krížom stále na Golgote.*

*Keď nesieš kríž, to teba nesie kríž,
len stúpaj nahor, k nebesám sa blíž,
veď každým krokom pod tou ťarchou
kríža
nebesá samy ku tebe sa blížia.*

*Boh prejde míle, kým ty spravíš krok,
láska však nie je žiadny obojok,
smieš otočiť sa upravo a či vľavo,
s ťažkosťami i bez ťažkostí, hravo.*

*Boh čaká v diaľke, no ak spadneš z
nôh,
pri tebe celkom prvý stojí Boh,
v šťastí ho vidím, v nešťastí ho čítam,
on je ten milosrdný Samaritán*

*bolesti mojej. Bolest', len ma lieč,
či milá reč si, či si ostrý meč,
nesprenever sa, prosím, právu,
ovenči mi, a či rovno zotni hlavu.*

Listy

*Nenosí mi poštár žiadne listy,
ani včera, ani dnes, a zajtra
moje srdce celkom isto schátra,
som si istý.*

*Nenosí mi ani holub zvesti,
hoci ich tu prelietajú stovky,
ani chrobák, hoci zdvihne krovky,
žiadna sa mu pod ne nepomestí.*

*A tak si tu každodenne čmáram
listy sebe, no i listy Bohu,*

*potôčku a kvitnúcemu hlohu,
oblakom a chmáram, najmä
chmáram.*

*Píšem si a zabúdam hneď básne -
na rozmarín, na voňavý jazmín,
až sa z toho celkom isto zbláznim,
bude mi však z toho krásne.*

Zmrŕtvychvstanie

*Nevšimol som si, kedy kývol prstom
a pozval klíček k svetlu zo zrna,
no v kraji, ešte včera takom pustom,
je zrazu zeleň taká úplná,*

*že nezostalo miesta pre šediny zeme.
A opäť s odhalenou hrud'ou smiem
navštevovať jej sfarebnené tiene.
Taká je opäť mladá rodná zem.*

*Akoby ten, čo na hranaté kúsky
rozbíjal noc, zas pozbieral môj dych,
zo všetkých hrstí rozvoňanej prsti
vysúva prsty drahých nebohých.*

Odídeš

*Odídeš raz, no ja stokrát
k bráne vyjdem za tebou,
ako k brehom chodí mokrad'
po súš vlastných pohrebov.*

*Stokrát bude zvonieť spiež,
kde sa tvoje stopy stratia.
Odídeš, no dobre vieš,
koľkokrát ti padnem do objatia.*

*Odídeš, len lístok krás,
ako sestra, čo mám rád,
ty však zomrieš iba raz,
a ja tisíckrát.*

Vernosť

*A keby som ťa zradil stokrát,
rovnaká zostaň, útla, skromná,
do mojich rúk príd' znova okriať,
hoci ma prekľaj, no ver vo mňa.*

*A keby som ťa klamal večne,
a bolo by vždy o tom rečí,
ver vo mňa, iba to vždy riešme,
dôvera predsa všetko lieči.*

*A keby som sa vláčil s inou,
len svojím klamstvám stále verný
ako dážď suchu nad krajinou,
pohrádaj mnou, no ďalej ver mi.*

*A nadávaj mi, že som hlúpy,
a hovor, že ma tá lož vstrebe,
ver vo mňa, moje srdce trpí
bez tvojej viery v lásku k tebe.*

*Rozbi riad, pohroz, že mi granát
vložíš raz predsa za košeľu.
Bez tvojej viery načo klamať.
Ver vo mňa, len tak, bez účelu.*

*A keby som ti vracal hrozby,
a keby som bol len tvoj úlet,
na prášok v mažiari ma rozbi,
len vo mňa ver a zas ma uhneť.*

*Ver vo mňa napriek pádu,
o páde radšej spolu mlčme,
a do tváre mi vykrič zradu,
ver vo mňa, ticho, nerozlučne.*

Matuzalem

*Námaha, tá sa nezúročí
inak než v citoch, v kráse slov.
Narodil som sa v tisícročí,
keď vyznať lásku bolo čtou.*

*Dala mi život žena nežná
ako sám anjel, len on sám
je z matérie menom smieš ma
milovať, len ma neoklam.*

*Starší než Matuzalem,
čo iba narodí sa raz,
snívam a v láske šaliem,
semeno, steblo, klas.*

Bez teba

*Bez teba žiť je - púšť,
bez teba byť je - smrť,
na sluchách stláčať spúšť,
zomierať, nehynúť.*

*Na nebi tisíc vrán
šklbe deň, bielu hus,
no nebo dokorán
si pre mňa ty, len skús.*

*Si pre mňa mimóza,
si pre mňa v okne pánt,*

*Sokrates, Spinoza,
Kuzánsky, Kant.*

*Hršť pravých perál mám,
koľko je v Bohu dní.
Báseň, môj Pereľman,
života otrok slobodný.*

*Bez teba žiť je - smäť,
bez teba žiť je - mrieť,
dozadu ísť, nie vpred
a vpred ísť stále späť.*

*Diaľky niet, diaľka je
to, čo sa zo mňa odvíja,
nijaké cesty, koľaje,
srdce a ľalia.*

Poznámka pre pohodlného čitateľa:
Pereľman mal za dôkaz geometrickej
domnienky dostať Fieldsovu medailu
za rok 2006, ktorú si však odmietol
prevziať. Keďže bola Poincarého
domnienka v zozname tzv. problémov
tisícročia (Millenium Prize Problems),
za ktorých vyriešenie je vypísaná
odmena 1 000 000 amerických
dolárov, rozhodol Clay Mathematics
Institute o vyplatení tejto odmeny
Grigorijovi Pereľmanovi. Ten však aj
toto ocenenie odmietol a naďalej žije
ako chudobný vedec.

Požiar

*Horí zem a horí tráva,
stojí v ohni zelenom,
veď v tom ohni spáva,
prikrytá len plameňom.*

*Dievčatá sú celé z ohňa,
nijaké už iné nebude,
žiadna z tých, čo škrtla o mňa
zápalkami v kozube.*

*Všetkého je každá schopná,
keď nás k ohňu povolá,
najskôr muža spáli do tla,
no aj vzkriesi z popola.*

*Plameň, to je moja spoveď,
spáli dobrých ako zlých.
Nič nežiadam, iba zhorieť
v tvojom ohni ako mních.*

Pozdné mrazy

Pozdné mrazy postriebrujú trávy.
Čo ma teraz ešte zohreje?
Či ty, s ktorou stále som len na vy?
Alebo len jarné trocheje?

Zima je, nuž veru nejdem nikam,
keď si ešte spolu vykáme.
S trochejmi si desaťročia tykám,
nezomriem ja veru na slame.

Nezomriem ja veru s hanbou.
Zohrejú ma tieto trocheje,
verné družky mojich ranných jambov,
plné viery, sestry nádeje.

V úzkej hrudi, na chlad tesnej, plochej,
širokej však ešte pre lásku,
má dosť miesta jamb i trochej,
svätí bratia v svätom obrázku.

Amnestia

Ako dievča uškom ihly nitku
Pán Boh krajom riečku prevlieka.
Opäť lúštim písmo jeho zvitku,
napísané prstom od mlieka.

Čítam z jeho prvých ladných písmen
dobrú správu, pijem z presily
nádhery a na hrud' si ju tisnem
ako knihu štyroch evanjelií.

Aká je to krása, aká sláva,
keď mi vrba šepká do uší
prvým lístím, keď mi požehnáva
budúci chlad v letnom lopúši.

Prosím srdce, nech mi v hrdle leží,
nech sa opäť celkom zobudí.
Prikladám si ústa na kmeň brezy,
nech mi steká miazga po hrudi.

Nech ma šije vietor tichou nitkou
ako potok blízku krajiny,
ako dievča s náručou tých zvitkov,
čo ma z hriešnej lásky vyviní.

Očakávanie

Ani sme sa veru nenazdali,
pohlo sa to v hĺbkach pod zemou,
prudko šliapli mŕtvi na pedály
v bielych jemných nitkách koreňov.

Hoci ich má všetkých pekne v hrsti
rodná zem, z tých temných väzení
vystrekujú dlhé živé prsty
v nedočkavej sýtej zeleni.

Každý deň je sviežejšie a krajšie,
slnečný jas, náhle priveľký,
potôčiky púšťa ako pajšle,
po sluchách mu tečú kučierky.

Stromy pučia, mocná svieža výstuž,
nechátra už strecha úbohá.
Hore stráňou kráča s krížom Kristus,
stráca sa, kde končí obloha.

Srdce

Neporiadku a chaosu som súty,
jediné, po čom ešte túžim, si ty,
veď ty si všetko, ty máš predsa matku
milosrdenstva, a nie neporiadku.

Navštevujem ju ako žiak tvoj Ján
za devätoro hôr a devätoro brán,
hlboko kamsi, na dno svojho srdca,
čo miluje, a preto je môj sudca.

Načúvam srdcu, srdce sa vždy chvie
len ako lístok brezy na vetve,
ale tá vetva rastie z tvojho kmeňa
a chvie sa vďakou za dar utrpenia.

Len srdce, veľké ako v nebi spln,
jediné neprichádza o rozum,
sám vkladám ti ho do rúk, na sklo
okna čelo,
keď všetko vôkol celkom zošalelo.

Srdce sa kníše ako v mori bója
na vlnách údivu a nepokoja,
no niekedy sa predsa utíši
a počuje hlas tichší od myši.

To ty si v srdci nepokoj i tíš,
to ty v tom srdci nikdy nezaspíš,
to ty tak krásne chodíš dvoriť mu
pokojným nepokojom do rytmu.

To z tvojho dychu v srdci čochvíľa
roztvárajú sa krídla motýľa
a bezpečne ma na nebesá nesú,
preč od zúfalstva, sklamaní a desu.

Som tvoj žiak Ján a ty ma uč a nes,
tak ako k nebu zeleň nesie les,
tak ako v sade kladú do tône
dozreté plody staré jablone.

*Farebný ako dúha spravidla
ako šupinku ber si na krídla
tie moje hriechy, akokoľvek ťažké,
káž ich niešť všeodpúšťajúcej láske.*

*Na odblesk svojho jasu si ma premeň,
ako po daždi slnko mení kremeň.
Ako sa slúda mení, keď ju obteká
dažd'ová voda, slzy človeka.*

Hodina básnictva

(už ani neviem koľká)

*Niekedy v srdci, bezbrannom a
nahom,
naruby sa mi všetko obracia.
Hrdina odrazu sa stáva vrahom
a z kože ľudskej koža zvieracia.*

*Nevychádzam však z udivenia,
veď celkom bez viny sú zvieratá.
Zbabelé býva iba ľudské šteňa
a ľahká ženská iba z dievčaťa.*

*Škovránok zjari azúrom sa opil
a na vrcholci smreka spieva drozd,
farbami dúhy chváli Boha motýľ,
a to je veru iná inakosť.*

*Do stráne v snehu vedú riadky litier,
báseň, čo písal vlk či slepý pes
na chválu toho, čo sa ako rytier
za teba zráža, keď ty nepíšeš.*

*Ten nekrvavý zápas svätým blahom
zalieva dušu, až sa zaľúbi.*

*A potom v srdci, bezbrannom a
nahom,
obráti zrazu všetko naruby.*

Chvály

*Ak piť vie, životom až opiť sa,
a neprestať, a radovať sa stále,
červ na hnoji a z palmy opica,
alebo komár v operačnej sále;
ak poranený vojak v zákope
k oblohe dvíha oči plné vďaky,
hoci smrť na srdce mu zaklope
a čiernym krikom prezradia ju vtáky;
ak ako v lese dlhý dvojrad stôp
v úbohom srdci nekončia sa žalmy,
ak ani potom nerúha sa Jób,*

*ak všetko mal som, no Pán všetko vzal
mi,*

*k oblohe nemám dôvod zdvihnúť päšť,
len roztrhnúť si košeľu a nasypať si
na hlavu popol vždy, keď vidím krásu
hviezd,*

čo zažiha Boh taký prostovlasý.

Blízkosť

*Keď ja bdiem tu
a ty bdieš tam,
ja, blázon na entú,
za tebou nelietam,*

*no s nohou pod bradou
som osamelý hosť
tých tvojich obradov,
čo slávi kľúčna kosť.*

*Som strach, tvoj pot,
stekám ti zaránky
ako plač prvých nôt
pod plecom do jamky.*

*Som tvoja kostná dreň,
z počiatku, z pralátok,
pokým zas osamiem
po ďalší počiatok.*

*Ty bdieš tam, a ja tu,
posledný Mohykán,
som blázon na entú,
snom sa ťa dotýkam.*

Deviaty

*Prekonám strach a prekonám aj
ostych,
cez mostík prejdem, už len za zákrutu,
a uvidím ich, zrazu všetkých ôsmich,
mesiac a brezy, každú pokľaknutú.*

*Bude to všetko ako na obraze
dávneho majstra, ktorý mal dar
vracať
život i jeho rozpuku, i skaze,
a nezabudol pritom na spev vtáčat.*

*Ach, áno, vôbec nezabudol vtáčky,
zavesil ich tam na jediný nádych -
na oblohu, aj do každučkej mláčky
na poli pokropenom krvou padlých.*

*Rastie tam sedem - nie briez, ale
sosien,
nekl'acia, ronia smolu, a nie slzy,
a s mesiacom ich býva spolu osem,
keď navštívim ich, deviaty a drzý.*

Brat krkavec

*Krkavec, nijaký nie pľuhavec,
ani nie noc, a ani žiadna úzkosť,
brat je mi, a nie prázdna vec.
Brata si priviň, riadne uhošť.
Čierny vták bielo krka snom
na ruke, s hlavou na ramene,
a ja s tým bratom krkavcom
načúvam bielym nociam udivene.*

*Jeho reč drsnou nehov sna
na nitky pára pokus smútku temnom
zastierať slnko, tá reč belostná,
reč vtáka v perí takom jemnom.*

*Padá mi, padá ťarcha z pliec,
úzkostná hlaveň, čo mi na hrud' cieli.
Nebol to, ani nie je, krkavec,
krkavčí krik je potme taký biely.*

Bolesť

*Prišla na kávu so šľahačkou,
v papučkách, odetá tak sporo,
len ako sestra voľných vtáčkov,
len na kus reči, pôjde skoro.*

*Páčilo sa jej, je tu so mnou
odvtedy stále, pobláznená
vravi, že tu má domov,
sadáva si mi na kolená.*

*Každým dňom býva stále väčšia,
nestážujem sa, poniektoré
jej slová ozaj liečia,
celá je najmä o pokore.*

Očista

*Keď umývam sa, umývam sa vodou
z chrámových schodov,
miazgou briez, ktorá tryská z koreňov,
popri tých schodoch zjari stvorenou.*

*Každý raz na tvár nahrňam si
tú čistú vodu zo studničky krásy,*

*presvätú vodu, ktorá vyviera
z prebodnutého boku anjela.*

*Napiť sa dá len z toho, čo je sväté,
ale vy pite, čo len chcete.
Ja pijem iba vodu, čo je smäd
vydolovaný z boku viet.*

*Keď umývam sa, umývam sa vetou
nerozvinutých poľných kvetov,
prv ako uschne, lístok z rakyty
hlboko v krvi sa mi zachytí.*

*Kvapkami, ktoré vypotili kone,
umývam si tvár, k rose chodím po ne,
ku slzám kvetných lupeňov,
s dušou však za ne uprenou.*

Kvet

*Vybuchuje kvet po kvete,
a to si len tak maliar „cancá“.
Toľko je krásy na svete,
až od nej celkom zadúšam sa.*

*Aj ja chcem iba ako kvet
pobývať v rožku, pri múriku
kostola, vedieť naspamäť
Ducha preloženého na muziku.*

*Ak by ma Pán Boh mal už dosť,
oči by sa mu predsa prižmúrili
a dovolil by mi byť jeho hosť
na nekonečnej liturgii.*

Krátka večnosť

*Boh dopredu vždy stáva pri nás,
nenavýká nás nikdy na sladké.
Zjavil mi ťa už, keď si mala trinásť
a podaroval v dvadsiatke.*

*Chodieval ku mne do mramoru tesáť
nezachytiteľný, nestarnúci smäd
po mnoho dlhých rokov, celých desať,
do tisíc obrazov a viet.*

*Keď opúšťaš ma, ďalej v srdci kľáč mi,
len ako socha, čo sa mihotá.
Neprestanem byť nadosmrti vďačný
za krátku večnosť tohto života.*

https://scontent.fbts4-1.fna.fbcdn.net/v/t1.0-9/52926510_847921902212480_89656604785377280_n.jpg?nc_cat=103&nc_ht=scontent.fbts4-1.fna&oh=af2303c55ae15146e44b8c8227982833&oe=5CE67BAD

Márnotratný otec

Zo štyroch strán sa opäť vraciam k tebe,
ty na mňa čakáš, synček zlého otca.
Tak ku zemi sa vracia zrno v chlebe,
ešte tak pobozkať a objasť môcť ťa..

Rozutekaný na sever a na d'aleký západ
vraciam sa spiťky z východu a z juhu.
Už viem, čo je to milovať a chápať,
splácať časť nesplaciteľného dlhu.

Premárnil som už všetko podedené,
nezostalo mi zdravia za malíček.
Odpustiš mi však, kým sa objímame.
Iba syn prijme otca bez výčitiek.

Tulák

Boli aj chvíle, nechápal som bolesť,
ba horšie, radosť nedávala zmysel.

Ako niešť kríž a kam ho vlastne doniesť!

Len ticho, ticho, žiadna hudba čísel.

*Dajte mi pokoj, tváre, tiene, hlasy,
len ticho, ticho, vyprázdnené gestá.
Keď pohnem nohou, ublížim si asi,
nuž nikam nejdem, nepohnem sa z miesta.*

*Podo mnou sa však sama pohla cesta,
slepý som šiel, a vlastne vždy som slepý,
a cesta ide, ide, tak ma trestá
ten, ktorý do mňa diaľku štepí.*

*O paličke sa šuchcem v lesnom lístí,
opretý ako o múr sebaklamu.
A odpúšťam mu, že je taký čistý,
s pokorou vlastné hriechy odpúšťam mu.*

Záprah

*Ani nie žena, ani mladý muž,
ani nie ono, hoci ako dieťa –
usúž sa na smrť, ale tak sa súž,
nech dáva zmysel každá veta.*

*Nehmotný dych už veky ťahá voz
po bielych stranách nahor na oblohu.
Vyzleč sa z pýchy, povyzúvaj z póz,
ťažké sú pre spev na postupe k Bohu.*

*Z vlastného potu, z vlastných kostí peč
chlebiček slova - iba z božích darov
je živá zem, i obilie, i reč.
Po poľných cestách ťahaj sa s tou károu.*

*Ťahaj to svoje staré železo,
nie bezdomovec, predsa doma cudzí,
a zlu sa vyhni, aby nevliezlo
zadnými dvermi, ani keď si v núdzi.*

*Ani nie malý, tobôž maličký,
najmenší z verných, trpiacich, no veľkých,
zapriahni srdce do tej káricky,
a ťahaj lásku, všetok ten svoj prepych.*

*Ťahaj to z bahna, vlastným potom krič
na oslavu zrn, čo sa v klase množia,
sám sebe voz, i bič, i pohonič,
len s láskou v srdci, čo je večne božia.*

Johann Sebastian

1

*Bach. Bach. Bach.
Zvysoka v podnebesí.
Bázeň, len potlač strach,
a udri na klávesy.*

*Bach. Buch. Boh.
Nebeský potok. Rieka.
Padám už veky z nôh.
Boh do mňa vteká.*

*Šepkám ti ako v snách
bez konca svojej prosby.
Boh. Buch. Bach.
Udri ma a ma rozbi.*

*Bach. Bach. Bach.
Šialená hudba, hrozná,
na miskách božích váh
nanovo zlož ma.*

2

*Na Kalváriu kráčam, nesiem kríž a padám,
len ako kláves zhíknu nebesá,
no padám, padám, pa-dam, pa-dam
a kríž prehodí si ma na plecía.*

*Som iba pešiak na tej púti vzadu,
kde pod nohami chvie sa pevná zem,
no práve vtedy cítim hudbu pádu,
vo chvíli, keď už ozaj nevládzem.*

*Pa-da-dam, pa-dam, znie mi v ušiach,
od ucha hudby odtrhnutý džbán
vylieva sa, ten maľovaný krčah,
po okraj plný snov a rán.*

*Akýsi Šimon, jeden z divákov, ma dvíha,
len jeden z mnohých, ako prvý tón
v mystickej hudbe, čo sa ako kryha
pod nami pohla, zachytiac sa oň.*